

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

VASSDRAGS OG ENERGI

KOPJ

Statkraft SF
Postboks 200 Lilleaker
0216 OSLO

NVE 200203731 - 1
S.beh.: 1 KTV 1
02 .09. 2002
Arkivkode:
Sek.kode:
TE dato/sign.: RFL 5/9-02

Deres ref

Vår ref
OED 2002/1174 EV JJ

Dato
30 AUG 2002

Statkraft SF. Endring av vilkår fastsatt i tillatelse til regulering av
Tokke/Vinjevassdraget og Altevattn

MÅLSTED 13.06.1957

Det vises til søknad av 03.06.2002.

1. Oversikt over saken

Saken gjelder søknad fra Statkraft SF om endring av vilkår i tillatelser gitt ved kronprinsregentens res. av 8. februar 1957, kgl. res. 17. juni 1960 og kgl. res. 26. juni 1964 for statsregulering av Tokke/Vinje.

Videre er det søkt om endring av vilkår i tillatelse for statsregulering av Altevattn, gitt ved kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957.

Søknaden gjelder endring av reguleringskonsesjon fra tidsbegrenset til ubegrenset tid.

Grunnlaget for søknaden er at Statkraft SF oppfyller kravene til offentlig eierskap, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2.

2. Søknaden

Søknaden fra Statkraft SF lyder som følger:

"I Søknad om endring av vilkår for regulering av Tokke/Vinje

Vilkår for statsregulering av Tokke/Vinje ble gitt ved kronprinsregentens res. av 8. februar 1957, kgl. res. 17. juni 1960 og kgl. res. 26. juni 1964 (heretter referert til

som "konsesjon(er)"). Det heter i vilkårenes punkt I, 1 i den første konsesjonen:

"Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år fra resolusjonens datum."

I de to senere konsesjonene heter det i vilkårenes punkt I, 1:

"Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år regnet fra 8. februar 1957."

Reguleringsbestemmelsene for Tokke/Vinje-konsesjonene er således tidsbegrenset og løper ut i 2017. Dette betyr at det kan fastsettes nye vilkår i 2017. Det foreligger ikke hjemmel i vilkårene for hjemfall av reguleringsanleggene.

Selv om departementet skulle være av den oppfatning at statens rett til å kreve anleggene avstått ved konsesjonstidens utløp følger direkte av § 10 nr. 4, slik at det foreligger hjemmel for hjemfall i 2017, kan det bare bli tale om hjemfall for reguleringsanleggene. Når det gjelder verdien av slike anlegg vises til st.prp. nr. 64 (1991-92), som gjelder nye reguleringskonsesjoner i Arendalsvassdraget, side 163, første spalte, der det heter:

"For staten har ikke reguleringene noen reell verdi. Det fremgår av vassdragsreguleringsloven at det ikke skal tas ut noen økonomisk gevinst av selve reguleringsanleggene ut over den verdi anleggene har for fallutnyttelsen. Staten eier ikke fall i vassdraget som kan nyttiggjøre seg reguleringene. Staten vil derfor heller ikke få noen økonomisk fordel av å overta reguleringene. Betrachtinger som dette har i tidligere saker blitt lagt til grunn med det resultat at staten ikke har nyttet seg av hjemfallsretten".

I Tokke/Vinje-vassdraget er det ikke gitt noen ervervskonsesjon (verken tidsbegrenset eller stedsevarig), ettersom staten ikke trengte ervervskonsesjon, og det ble gitt fritak for konsesjonsplikten ved overføringen av anleggene fra staten til Statkraft SF, jfr Meddelte vassdragskonsesjoner 1993 side 44. Det vil derfor ikke skje noe hjemfall til staten av vannfall eller kraftstasjoner og andre anlegg i tilknytning til fallrettighetene. Reguleringsanleggene må derfor antas å representere en svært begrenset, om noen, økonomisk verdi for staten.

Vi skal nedenfor gå inn på begrunnelsen for at reguleringsbestemmelsene i Tokke/Vinje-konsesjonen ble gjort tidsbegrenset.

I stortingsproposisjonen vedrørende den første Tokke/Vinje-konsesjonen i 1957 (St.prp. nr. 32 (1956)) uttaler NVE:

"Da det er private fall nedenfor i vassdraget må reguleringsbestemmelsene her som ved statsreguleringen i Numedalslågen gis begrenset varighet. Hovedstyret foreslår at de gjøres gjeldende for et tidsrom av 60 år."

Tilsvarende uttalte departementet:

"Da staten (eller kommuner) ikke er eier av alle de vassfall som kan utnytte reguleringene, må reguleringsbestemmelsene gis begrenset varighet. Bestemmelsene foreslås gjort gjeldende for 60 år, som er lovens maksimum, jfr. post 1."

I forbindelse med de to etterfølgende konsesjonene ble det uttalt både fra Hovedstyret og departementet at disse med hensyn til konsesjonstid måtte tilpasses den første konsesjonen.

Begrunnelsen for tidsbegrensningen synes således å ha vært at man ikke har ønsket å gi de private falleierne som får tilført økt driftsvann gjennom statsreguleringen stedsevarige rettigheter. Da den første reguleringskonsesjonen for Tokke/Vinje ble gitt var det ikke hjemmel i vassdragsreguleringsloven for revisjon av konsesjonsvilkår. Ved å la vilkårene være tidsbegrenset, sikret myndighetene seg en rett til å fastsette nye vilkår ved utløp.

I uttalelsen fra NVE henvises det til statsreguleringen for Numedalslågen, hvor det også er private falleiere lenger ned i vassdraget.

I saken vedrørende Numedalslågen ble det søkt om ny konsesjon ved utløp av konsesjonstiden. Opprinnelig konsesjon for Numedalslågen ble gitt i henhold til den tidligere vassdragsreguleringslov av 1911. Det var ikke adgang til å gi konsesjon uten tidsbegrensning i henhold til denne loven.

I reguleringsbestemmelsene for regulering av Numedalslågen, jfr. kgl. res. 3. oktober 1914, het det:

"Reguleringen bestemmes for et tidsrum av 80 aar, regnet fra den om anlæggets iverksættelse avgivne resolutions datum. Ved reguleringstidens utløp kan det offentlige nedlægge reguleringsanlægget og gjenoprette den tidligere bestaaende tilstand, dersom det findes paakrævet av almene hensyn. Hvis anlægget ikke besluttet nedlagt, blir ny reguleringsbestemmelse at træffe for det tidsrum og iøvrig paa de vilkaar, som den da gjældende lovgivning opstiller."

I Tokke/Vinje-konsesjonene er det ikke medtatt noe om nedleggelse av reguleringsanlegget ved opphør av vilkårene. Det har således neppe noen gang fremstått som et alternativ at reguleringen ville bli nedlagt når vilkårene opphører i 2017.

I tillegg til dette kommer at det i 1959 ble gitt regler om revisjon av vilkårene i tidsubegrensede konsesjoner hvert 50. år, og i 1992 ble revisjonsintervallet redusert til 30 år og gjort gjeldende også for tidsbegrensede konsesjoner og konsesjoner som allerede er gitt. Videre fikk man i 1959 regler om prøving av konsesjonsavgifter til kommunene, i dag er reglene slik at avgiftene revurderes hvert 5. år. Reglene om revisjon av konsesjonsvilkår og

prøving av konsesjonsavgifter er gitt i nåværende vassdragsreguleringslov og kan neppe gjøres gjeldende i forhold til konsesjoner gitt i henhold til 1911-loven.

Det er således klare forskjeller mellom de to sakene, som gjør at saken vedrørende Numedalslågen ikke kan ha presedens for Tokke/Vinje-konsesjonen. Man kan derimot se hen til at en del brukseierforeninger har fått omgjort sine konsesjoner (som tidligere var tidsbegrenset for de private medlemmer) til stedsevarige konsesjoner, så fremt de tilfredsstiller de krav til eierskap som i dag stilles for å kunne få slik konsesjon, dvs at minst 2/3 av kapitalen og stemmene er offentlig eid, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2.

Med dagens regler om revisjon av konsesjonsvilkår og prøving av konsesjonsavgifter vil det uansett ikke være nødvendig å gjøre konsesjonsbestemmelsene tidsbegrensede, for å sikre at staten er berettiget til å endre vilkårene også med virkning for private falleiere lenger ned i vassdraget. Det er derfor ikke lenger behov for bestemmelsen i vilkårenes punkt I,1 om at reguleringsbestemmelsene skal opphøre i 2017. Denne bestemmelsen bør derfor endres, slik at reguleringsbestemmelsene gjelder på ubegrenset tid.

II Søknad om endring av vilkår for regulering av av Altevann

Vilkår for statsregulering av Altevann ble gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957.

Konsesjonsvilkårene er også for Altevann gjort tidsbegrenset (60 år). Også i dette vassdraget er det private interesser (A/S Bardufoss Kraftlag) med rettigheter lenger ned i vassdraget. A/S Bardufoss Kraftlag har i følge leieavtale med staten av 24.02.1950 rett til å disponere fallrettigheter nederst i vassdraget for en periode på 60 år. Hovedstyret i NVE uttaler i denne forbindelse:

"Da reguleringsvannet ikke bare skal utnyttes i statens kraftverk bør reguleringsbestemmelsene her som ved lignende statsreguleringer gis begrenset varighet. Hovedstyret foreslår at de gjøres gjeldende for et tidsrom av 60 år."

Departementet slutter seg til at reguleringsbestemmelsene gjøres tidsbegrenset.

Begrunnelsen for tidsbegrensningen er således den samme som for Tokke/Vinje-konsesjonene. Vi viser til det som er anført ovenfor om at det etter de lovendringer som senere er gjort ikke er behov for bestemmelsen om at reguleringsbestemmelsene skal opphøre etter 60 år.

I saken vedrørende Altevann er forholdet dessuten at de private interessenter lenger ned i vassdraget disponerer sine fallrettigheter i henhold til en leieavtale med staten som løper ut i 2010. Deres rettigheter opphører således på dette tidspunkt.

III KONKLUSJON

På bakgrunn av ovenstående søker vi om endring i vilkårenes pkt. I, 1 i reguleringsbestemmelsene for Tokke/Vinje og Altevann, slik at vilkårene gis på ubegrenset tid.

Reglene om revisjon av konsesjonsvilkår, jfr. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3, samt overgangsreglene vedtatt i forbindelse med lovendringen i 1992, vil komme til anvendelse. Tilsvarende gjelder for reglene om prøving av konsesjonsavgifter, jfr. vassdragsreguleringslovens § 11 nr. 1, 2. ledd. "

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjonene fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, annet ledd.

Myndighet til å endre vilkår etter vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelse.

Etter vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 kan reguleringskonsesjoner gis på ubegrenset tid bl. a. til statsforetak . En forutsetning er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 er oppfylt. Konsesjonene kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

I. Som en følge av ovennevnte, gjøres følgende endringer i tillatelse gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 8. februar 1957 til statsregulering av Tokke – Vinjevassdraget, tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 17. juni 1960 for ytterligere statsregulering av Tokke – Vinjevassdraget, samt tillatelse gitt ved kongelig resolusjon 26. juni 1964 om reguleringsbestemmelser for ytterligere statsregulering av Tokke - Vinjevatn:

For samtlige tillatelser skal betingelsen I, post 1, første ledd lyde:

" Konsesjonen gis på ubegrenset tid. "

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m. fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som nytt 2. ledd i post 1 i ovennevnte betingelser inntas følgende:

" Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 8. februar 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. "

II. Det gjøres følgende endringer i tillatelse gitt ved kronprinsregentens resolusjon 13. juni 1957 for statsregulering av Altevattn og overføring av Salvasskarelva til Altevattn:

Betingelsenes I, post 1, første ledd skal lyde:

" Konsesjonen gis på ubegrenset tid. "

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m. fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som nytt 2. ledd i post 1 inntas følgende:

" Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 13. juni 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. "

Efter fullmakt

P. H. Høisveen
ekspedisjonssjef

Harald Solli
avdelingsdirektør

Kopi: NVE